

Framträdande korrptionsrisker inom miljö och klimat

imm

INSTITUTET MOT MUTOR

iww

Institutet Mot Mutor

Box 27287, 102 53 Stockholm

Tel: 010 - 256 99 80

E-post: info@institutetmotmutor.se

Webb: www.institutetmotmutor.se

© Institutet Mot Mutor, 2023

OM INSTITUTET MOT MUTOR

Institutet Mot Mutor (IMM) skapar tilltro i samhället genom att motverka korruption och underlätta för samhällets aktörer att göra rätt. IMM är en ideell näringslivsorganisation som har funnits sedan 1923.

Tyngdpunkten i verksamheten ligger på att informera företag, näringslivets organisationer, myndigheter och massmedier om vad korruption är, hur den tar sig uttryck och hur den kan motverkas.

En grundläggande del i IMM:s arbete är att arbeta med självreglering som ett verktyg för att bekämpa korruption i samhället. IMM förvaltar självregleringen Kod mot korruption i näringslivet (Näringslivskoden). Koden fyller ut och förtydligar straffbestämmelserna om mutbrott samt ger stöd i det förebyggande arbetet mot korruption.

IMM:s huvudmän är Stockholms Handelskammare, Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Partnerorganisationer till IMM är Svensk Handel, Bankföreningen, Byggföretagen och Lif – de forskande läkemedelsföretagen. IMM har därutöver ett antal stödjande medlemmar.

FÖRORD

Nationella anti-korruptionsgruppen vid Polismyndighetens Nationella operativa avdelning är den grupp som har nationellt ansvar för att utreda (i princip) alla mut- och korruptionsrelaterade brott som anmäls i Sverige. Nationella anti-korruptionsgruppen ser allvarligt på korruptionsrisker kopplat till miljö och klimat. IMM:s rapport belyser med all önskvärd tydlighet det allvar som mutor och korruption medför för vår planet. Mutor och korruption kan ofta vara nyckeln som öppnar upp för brott inom miljö- och klimatområdet. Även om Nationella anti-korruptionsgruppen hanterar de brott som anmäls, är det förebyggande arbetet den stora möjligheten att förhindra brott. Nationella anti-korruptionsgruppen arbetar förebyggande genom att sprida vår kunskap som vi fått genom de brottsutredningar vi genomfört.

Genom att göra ett gediget riskarbete och en bakgrundskontroll kan man förhindra att brott sker. Genom ett systematiskt hållbarhetsarbete med kontroller och uppföljande arbete med till exempel slumpmässiga stickprovskontroller kan organisationer säkerställa att de försvårar för korruption att bli en del av verksamheten. Genom analys, transparens och genomlysning försvårar man ytterligare för korruptionen att få fäste. Har man utbildning i antikorrupsionsarbete och tydliga riktlinjer som är lättillgängliga för organisationens medarbetare gör det att organisationen ytterligare vaccineras mot korruptionssjukdomen. Publicerar man sin hållbarhetsrapport innehållande exempelvis de korruptionsrisker och eventuella korruptionsfall man upptäckt och hur man har hanterat dem för ökad transparens? Detta är bara några exempel på förebyggande åtgärder som kan vidtas.

I Sverige anmäls för närvarande cirka 100 till 150 mut- och korruptionsrelaterade ärenden till Nationella anti-korruptionsgruppen. Av dessa är ett fåtal kopplade till miljö- och klimatområdet. När mut- och korruptionsbrott upptäcks är det viktigt att dessa anmäls. Hjälp oss, tillsammans med IMM, att hitta och försvåra för korruptionsbrottsligheten. För om den inte anmäls finns det inte ens en möjlighet att kunna stävja denna, för samhället, allvarliga brottslighet.

Ni hittar våra kontaktuppgifter här: <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/korruption/korruption/>

Staffan Nyström
Nationell Samordnare
Nationella anti-korruptionsgruppen
Nationella operativa avdelningen

SAMMANFATTNING

Denna rapport belyser fem högriskområden för korruptionsrisker inom miljö- och klimatområden.

I. Illegal handel med ämnen som bryter ner ozonskiktet

Till följd av att ozonförstörande ämnen släpps ut i luften tunnas ozonskiktet ut. Den illegala handeln, produktionen och användningen av dessa ämnen gynnas genom bristande möjlighet till kontroller eller kriminella aktörers metoder för att dölja det egentliga ämnet. I många fall är korrupta ageranden inte nödvändiga, däremot öppnar det upp för korruptionsmöjligheter.

II. Dumpning och illegal transport av miljöfarligt avfall

Transport av miljöfarligt avfall är svårt att övervaka och spåra eftersom länder ofta definierar miljöfarligt avfall olika. Korruption inom avfallssektorn förekommer bland annat vid avfallshantering och gränsöverskridande transporter. Korruption har exempelvis observerats i plastavfallssektorn där laglig verksamhet infiltreras och används som täckmantel för olaglig verksamhet.

III. Illegal handel med vilda djur och växter

Illegal handel med vilda djur och växter innefattar tjuvjakt, insamling, handel, import, export, bearbetning, att inneha, er hålla eller konsumera vilda djur, växter, timmer och skogsprodukter som strider mot nationella och internationella bestämmelser. Kriminella använder ofta korruption i form av mutor till offentliga tjänstemän eller övervakningsmyndigheter för att genomföra denna typ av brott.

IV. Illegalt, oreglerat och icke-rapporterat fiske

Det illegala fisket skapar stora negativa konsekvenser för miljön, men innebär även risker kopplat till livsmedel. Fiskeindustrins system är särskilt utsatta av kriminella nätverk till följd av att distributionskedjorna är långa och präglas av tung byråkrati. Systemet innebär många möjligheter för kriminella att muta övervakande myndigheter och på så vis dölja den brottsliga verksamheten.

V. Illegal skövling och handel med timmer

Illegal skövling och handel med timmer skapar allvarliga konsekvenser för den biologiska mångfalden, ekosystemen och klimatet. Korrupta ageranden förekommer i varje steg av värdekedjan, exempelvis genom att tilldela avverkningslicenser till företaget som betalar mest, förfalska dokument och betala mutor till tulltjänstemän.

SUMMARY

This report displays prominent corruption risks in the environmental and climate sectors. Five areas are highlighted as high risk-areas.

I. Illegal trade in ozone-depleting substances

When ozone-depleting substances are exposed to the nature, the ozone-layer is thinned out. The illegal trade, production and use of these substances benefits by insufficient control or methods used by organized criminals to disguise the real substance. Corruption is in many cases not needed; these methods does however open up opportunities for corrupt practices.

II. Dumping and illegal transport of hazardous waste

The transport of hazardous waste is hard to supervise and track. The fact is that countries tend to have different definitions of "hazardous". Corruption within the waste sector occurs when handling waste and during cross border transportation. Observations of corruption has been made within the plastic waste sector, where legal functions is infiltrated and used to disguise illegal activities.

III. Illegal trade with wildlife in contravention

Illegal trade with wild animals and plants includes poaching, collecting, trade, importing, exporting, processing, and to possess, obtain or consume wild animals, plants, timber, and forestry products that contradicts national and international regulations. Corrupt practices are often used by criminals in the form of bribes to official workers or monitoring authorities to enable these crimes.

IV. Illegal, unregulated and unreported fishing

Illegal fishing leads to massive negative consequences for the environment. It also leads to risks connected to the food supply. The system of the fishing industry is particularly vulnerable to criminal networks due to long distribution chains and heavy bureaucracy. Because of this, criminals are opportuned with bribing monitoring authorities to hide the illegal activities.

V. Illegal logging and trade with timber

Illegal deforestation and trade with timber leads to serious consequences to the biodiversity, ecosystems, and climate. Corrupt practices exist in every step of the value chain, for example when giving logging licenses to the highest paying company, forged documents, and bribes to custom officials.

OM RAPPORTEN

Syftet med denna rapport är att belysa de främsta korrupsionsriskerna inom miljö och klimatområdet. Korrupsionens effekt på grön energi, handel samt naturtillgångar ökar miljöförstöring och överexploatering av naturresurser; såsom skog, djur och fiske.¹ Detta saktar ner arbetet för hållbar utveckling och mot klimatförändringarna.

Kriminella aktiviteter kopplat till miljö, så som illegal handel med vilda djur och växter, oreglerat och icke-rapporterat fiske samt bedrägerier, har både direkta och indirekta effekter på miljön.² 2019 uppskattades den årliga ekonomiska förlusten till följd av miljöbrott på global nivå uppgå till mellan en och två biljoner amerikanska dollar årligen.³

1 Malaya Sahoo, Narayan Sethi & Miguel Angel Esquivias Padilla, The Dynamic Interlinkages between Green Energy, Information and Communication Technology and Corruption on Environmental Sustainability: Evidence from Developing Economies, SSRN: 2021.

2 EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

3 Ibid.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

KOPPLINGEN MELLAN MILJÖ- & KLIMATBROTT OCH KORRUPTION	8
FEM HÖGRISKOMRÅDEN	9
ILLEGAL HANDEL MED ÄMNER SOM BRYTER NER OZONSKIKTET	10
DUMPNING OCH ILLEGAL TRANSPORT AV MILJÖFARLIGT AVFALL	12
ILLEGAL HANDEL MED VILDA DJUR OCH VÄXTER	14
OLAGLIGT, OREGLERAT OCH ICKE-RAPPORTERAT FISKE	16
ILLEGAL SKÖVLING OCH HANDEL MED TIMMER	18
AVSLUTANDE REFLEKTIONER	19

KOPPLINGEN MELLAN MILJÖ- & KLIMATBROTT OCH KORRUPTION

Korruption är ett symptom på fundamentala ekonomiska, institutionella och politiska svagheter i ett land. För att effektivt motverka korruption krävs därmed ett arbete mot de underliggande orsakerna, snarare än symtomet.¹ Vidare har korruption i alla dess former påvisats ha en signifikant och negativ inverkan på miljön. Korruption undergräver miljö kvaliteten och den ekonomiska tillväxten samt försvagar miljöstandarder för utvecklingsländer.²

Det har konstaterats att det inom miljörelaterad organiserad brottslighet utförs korrupta handlingar i större utsträckning än inom annan form av organiserad brottslighet.³ Kriminella som sysslar med miljöbrott nyttjar korruption på olika nivåer för att främja gränsöverskridande aktiviteter.⁴ Följaktligen utgör korruption en av hörnstenarna för miljökriminell infrastruktur.⁵

Korruption

En vanligt förekommande definition är missbruk av makt för att gynna sig själv eller annan.

Transparens

Begreppet syftar vanligen till insyn och öppenhet från regeringar, företag, organisationer och individer.

Visselblåsning

Visselblåsning innebär att en person larmar om oegentligheter och missförhållanden. Begreppet beskriver också de åtgärder som organisationer vidtar för att säkerställa att det finns möjlighet att rapportera misstankar om oegentligheter.

1 Deepankar Sharma & Shrey Ashat, Corruption: Reasons & Remedy to Sustain Economic Development, SSRN: 2014.

2 Malaya Sahoo, Narayan Sethi & Miguel Angel Esquivias Padilla, The Dynamic Interlinkages between Green Energy, Information and Communication Technology and Corruption on Environmental Sustainability: Evidence from Developing Economies, SSRN: 2021.

3 EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

4 Ibid.

5 Ibid.

FEM HÖGRISKOMRÅDEN

Fem miljö- och klimatområden har identifierats som särskilt riskutsatta för korrupta handlingar; illegal handel med ämnen som bryter ner ozonskiktet, dumpning och illegal transport av miljöfarligt avfall, illegal handel med vilda djur och växter, olagligt, oreglerat och icke-rapporterat fiske samt illegal skövling och handel med timmer.⁶

Miljö- och klimatområden särskilt riskutsatta för korruption:

- I. Illegal handel med ämnen som bryter ner ozonskiktet.
- II. Dumpning och illegal transport av miljöfarligt avfall.
- III. Illegal handel med vilda djur och växter.
- IV. Olagligt, oreglerat och icke-rapporterat fiske.
- V. Illegal skövling och handel med timmer.

⁶ Maira Martini, Environmental crime and corruption, Anti-Corruption Resource Centre: U4 Expert Answer – nr. 326, 2021.

I. Illegal handel med ämnen som bryter ner ozonskiktet

Ozonskiktet möjliggör allt liv på jorden genom effektiv filtrering av UV-strålning från solen. Till följd av att människor släpper ut ozonförstörande ämnen i luften, så som skadedjursbekämpning och lösningsmedel, tunnas ozonskiktet ut. Illegal handel med, produktionen och användningen av ozonförstörande ämnen är ett av de största globala hoten mot ozonskiktet.⁷

”Dessa metoder öppnar upp för korrptionsmöjligheter, exempelvis vid utfärdande av tillstånd, underlättande av smuggling eller genom att muta tulltjänstemän...”

Illegal handel med ozonförstörande ämnen gynnas av bristande möjlighet att identifiera huruvida ämnena är lagliga eller ej, inte minst då majoriteten av tullmyndigheter saknar relevant utrustning för att utföra tester av dessa. I många fall är korrupta ageranden inte nödvändigt; kriminella aktörer använder sig av andra metoder, exempelvis missvisande märkningar, för att dölja det verkliga innehållet och på så sätt olagligen få tillåtelse att tillträda ett land.⁸

Dessa metoder öppnar upp för korrptionsmöjligheter, exempelvis vid utfärdande av tillstånd, underlättande av smuggling eller genom att muta tulltjänstemän och på så vis transportera varorna öppet.⁹ Utredningar utförda av Environmental Investigation Agency i Kina visar att kontakt med tulltjänstemän kan underlätta export och import, speciellt när nödvändiga licenser inte är utfärdade.¹⁰ Till exempel rapporterades den årliga exporten av ozonförstörande ämnen från Kina till Indonesien mellan 2001 och 2004 vara mer än 1 000 ton högre än Indonesiens rapporterade import från Kina.¹¹

Det finns flertalet rekommendationer för hur risker med illegal

7 Ympäristöministeriö, Skydd av ozonskiktet, Miljöministeriet: Helsingfors, <https://ym.fi/sv/skydd-av-ozonskiktet> (Hämtad: 2023-06-01).

8 Maira Martini, Environmental crime and corruption, Anti-Corruption Resource Centre: U4 Expert Answer – nr. 326, 2021.

9 Ibid.

10 Ibid.

11 Ibid.

handel med ämnen som bryter ned ozonskiktet kan hanteras, vilka även bidrar till hantering av korrupsionsrisker. För ändamålet är ett ökat samarbete mellan tullar och enheter som arbetar med ozon centralt. Dessutom behövs ett effektivt licenssystem samt effektiva och proportionerliga sanktioner för olaglig export och import av ozonförstörande ämnen.

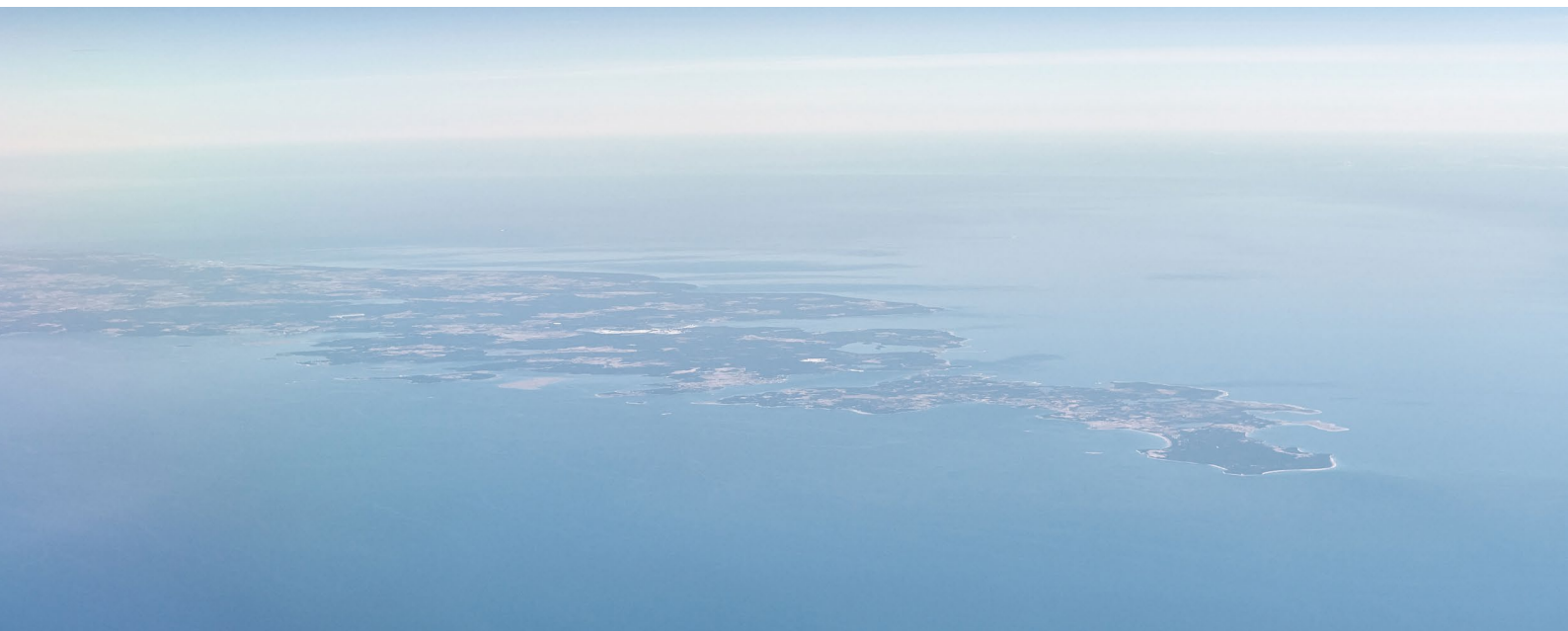
Det är även nödvändigt med kunskapshöjande insatser, lönejusteringar för att minska incitament att acceptera mutor, mekanismer och skydd för visselblåsare samt inrättande av en central punkt för rapportering och informationsutbyte. Framför allt innebär effektiva brottsbekämpande åtgärder mot gränsöverskridande miljöbrottslighet ett omfattande samarbete mellan länder.¹²

Ozonskiktet

”Ozonskiktet begränsar den skadliga UV-strålningen som når jordytan. Det är ozonskiktets tjockhet som avgör hur mycket strålning som släpps igenom.”

Källa: Strålsäkerhetsmyndigheten, 2017

12 Maira Martini, Environmental crime and corruption, Anti-Corruption Resource Centre: U4 Expert Answer – nr. 326, 2021.

II. Dumpning och illegal transport av miljöfarligt avfall

Transport av miljöfarligt avfall, exempelvis kemiskt avfall, byggnads- och rivningsavfall, oljor, plast, elektronisk utrustning samt batterier, är svårt att övervaka och spåra. Detta eftersom länder ofta definierar miljöfarligt avfall olika. Genom globalisering och produktionen av miljoner ton avfall har illegal transport och dumpning av avfall ökat, speciellt i utvecklingsländer.¹³

”De årliga intäkterna som genereras genom den illegala handeln med, och dumpning av, farligt avfall uppskattas till mellan 1,5 och 1,8 miljarder euro.”

Tidigare har avfallsbrott ofta präglats av en stark koppling mellan kriminella aktörer och företag. Brotten utfördes i störst utsträckning genom att dumpa avfall för företag som ville undvika kostnader vid laglig avfallshantering. Numera utförs de kriminella handlingarna inifrån den lagliga avfallshanteringssektorn.¹⁴ De årliga intäkterna som genereras genom den illegala handeln med, och dumpning av, farligt avfall uppskattas till mellan 1,5 och 1,8 miljarder euro. Avfallshantering har följaktligen blivit en lukrativ marknad för brottslig verksamhet. En faktor till det är att brotten sällan upptäcks, utreds och lagförs. Om de lagförs är straffen låga.¹⁵

Korruption inom avfallssektorn förekommer bland annat vid avfallshantering och gränsöverskridande transporter. Korrupta ageranden kan även påverka tillståndsgivning, bidra till bristande kontroll av dokumentation samt brister i tillsynsmyndigheters

¹³ Maira Martini, Environmental crime and corruption, Anti-Corruption Resource Centre: U4 Expert Answer – nr. 326, 2021.

¹⁴ EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

¹⁵ Europeiska Revisionsrätten, Fortsatt ökning av farligt avfall i EU, Luxemburg: Pressmeddelande, 2023.

agerande.¹⁶ Enbart i Sverige avslöjades under 2020 drygt 900 illegala gränsöverskridande transporter med avfall, vilket är nära tio gånger fler än fem år tidigare.¹⁷

Plastavfallssektorn är ett område där den här typen av brottslighet observerats. Brottsuppgifter insamlade av Interpol visar att gärningsmän vanligtvis infiltrerar laglig verksamhet för att använda denna som en täckmantel för en olaglig sådan, med förekomst av regelbundna finansiella bedrägerier och förfalskningar av dokument. Tillvägagångssättet visar på yrkesmässig kompetens bland gärningsmännen, vilket bedöms vara avgörande för att exempelvis kunna manipulera juridiska handlingar. I detta sammanhang är korruption vanligt förekommande. Än så länge är den organiserade brottsligheten inom avfallssektorn förhållandevis outforskad. Vad som kan konstateras är att den illegala marknaden för plastavfallshantering troligen kommer manipuleras av organiserade kriminella grupper.¹⁸

För att motverka korruptionsrisker inom sektorn för avfallshantering framhålls vikten av en effektiv regelefterlevnad och implementering av Baselkonventionen som utgångspunkt. Det innefattar ett lämpligt rättsligt ramverk för avfallshantering, lämpliga, proportionerliga och avskräckande sanktioner, samt samordning mellan nationella organ med ett öppet och ansvarsfullt informationsutbyte. Dessutom spelar arbetet vid tullmyndigheterna en avgörande roll. Det är av största vikt att kontroller av export sker med samma noggrannhet som för import, bland annat för att förhindra att olagligt avfall från utvecklade länder skickas till utvecklingsländer, där upprätthållandet av kontroller ofta är svagare. Till sist behöver tillsynsmyndigheternas och tullmyndigheternas arbete med att förhindra olaglig transport genomsyras av transparens.¹⁹

Dumpning

”Dumpning sker i syfte att slippa betala de avgifter det kostar att göra sig av med avfallet på ett riktigt sätt.”

Källa: Polismyndigheten, 2021

16 Maira Martini, Environmental crime and corruption, Anti-Corruption Resource Centre: U4 Expert Answer – nr. 326, 2021.

17 Kristin Karlsson, Sveriges Natur, Avfall på avvägar, nr 2–22, 2022.

18 Interpol, Strategic Analysis Report: Emerging criminal trends in the global plastic waste market since January 2018, 2020.

19 Maira Martini, Environmental crime and corruption, Anti-Corruption Resource Centre: U4 Expert Answer – nr. 326, 2021.

III. Illegal handel med vilda djur och växter

Årligen säljs flera miljoner vilda djur och växter på den internationella marknaden i form av exempelvis pälsar, mat, alternativa läkemedel och prydnadsföremål.²⁰ Illegal handel med vilda djur och växter innefattar tjuvjakt, insamling, handel, import, export, bearbetning, att inneha, erhålla eller konsumera vilda djur, växter, timmer och skogsprodukter som strider mot nationella och internationella bestämmelser. Europeiska unionen är en knutpunkt för den globala handeln med vilda djur och växter.²¹

Korruption i form av mutor är vanligt förekommande vid illegal handel med elfenben och noshörningshorn. Environmental Investigation Agency har rapporterat att mutor kan utgöra mellan fyra och tio procent av det slutgiltiga försäljningsvärdet för elfenben i Asien. Dessutom konstateras att det längs gränsen mellan Vietnam och Kina under 2012 uppskattningsvis betalades mutor för mellan 18 000 och 30 000 amerikanska dollar per dag till tulltjänstemän för att illegalt frakta elfenben.²² Traditionellt har elfenben, antingen hela eller i mindre bitar, smugglats från Afrika till Asien. Undersökningar

20 WWF, Stoppa illegal handel, <https://www.wwf.se/illegal-handel/#om-illegal-handel> (Hämtad: 2023-05-04).

21 EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

22 UNODC, World Wildlife Crime Report – Trafficking in protected species, 2020.

har dock visat att elfenben allt oftare bearbetas på den afrikanska kontinenten innan den smugglas vidare. Utvecklingen har skapat svårigheter i brottsbekämpandet då mindre bitar av elfenben är svårare att genskjuta, upptäcka och identifiera.²³

Förfalskning av dokument möjliggör brott mot vilda djur och växter. Genom att förfalska fraktdokument och tillstånd kan varor transporteras. Ofta använder kriminella nätverk sig av korruption i form av mutor till offentliga tjänstemän och övervakningsmyndigheter som ett verktyg för att genomföra denna typ av brott. På ett systematiskt sätt etablerar tjuvjägare kontakter med CITES-myndigheter²⁴ tulltjänstemän, anställda på bevarandecenter och detaljhandlare.²⁵

För att motverka olaglig handel med vilda djur och växter är skydd för visselblåsare en nödvändighet. Visselblåsare spelar en central roll i att avslöja lagöverträdelser och är i en särskilt utsatt position. Vidare är det av stor vikt att minska efterfrågan på vilda djur och växter i EU, minska den olagliga handeln samt säkerställa att den handel som sker med vilda djur och växter är såväl laglig som hållbar.²⁶

23 TRAFFIC. The global ivory trade - our views on the key issues. <https://www.traffic.org/what-we-do/perspectives/the-ivory-trade/> (Hämtad 2023-11-16).

24 CITES-myndigheter utfärdar intyg eller tillstånd för handel och/eller resor med levande djur, eller produkter av djur, som är utrotningshotade.

25 EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

26 Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Revidering av EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter (COM (2022) 581 final).

IV. Illegalt, oreglerad och icke-rapporterat fiske

Överfiske, bifångst, nedskräpning och förstörelse riskerar att fördärva livet i havet.²⁷ Det illegala fisket skapar stora negativa konsekvenser för miljön, men innebär även risker kopplat till livsmedel.²⁸ Enligt en rapport från 2017 beräknas brottslighet kopplat till fiskeindustrin årligen kosta den globala ekonomin mellan 15 och 36 miljarder amerikanska dollar.²⁹

Brottslighet kopplat till fiskeindustrin beräknas kosta mellan 15 och 36 miljarder amerikanska dollar per år globalt.

Källa: WWF, 2021

Tre typer av brottslighet präglar fiskeindustrin. Den första typen är illegalt fiske. Det innebär att fisket bedrivs i strid med nationell och internationell rätt, såsom fiske utan tillstånd eller fiske som sker utanför nationell jurisdiktion och bryter mot reglerna för den regionala fiskeriförvaltningsorganisationen som ansvarar för ett visst område. Den andra avser icke-rapporterat fiske, vilket innebär utebliven eller felaktig rapportering om exempelvis dagsfångst. Den sista typen avser oreglerat fiske, vilket utgörs av fiske som sker från fartyg utan nationalitet, fartyg från länder som inte är del av en regional fiskeförvaltningsorganisation samt fiske på öppet hav där förvaltningsorganisationerna inte ansvarar för reglering.³⁰

27 WWF, WWF och Fisket, <https://www.wwf.se/hav-och-fiske/wwf-och-fiske/> (Hämtad: 2023-05-04).

28 EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

29 Ben Freitas, Corruption in the Fisheries Sector: Import Controls, Transparency, and WWF Practice, WWF: 2021.

30 EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

”I många länder betraktas brottslighet kopplat till fiskesektorn inte som organiserad brottslighet.”

Fiskeindustrins system är särskilt utsatta av kriminella nätverk till följd av att distributionskedjorna är långa och präglas av tung byråkrati. Systemet innebär många möjligheter för kriminella att muta övervakande myndigheter och på så vis dölja den brottsliga verksamheten.³¹ I många länder betraktas brottslighet kopplat till fiskesektorn inte som organiserad brottslighet. Detta leder till låga straff samt att lagstiftning och politik utvecklas långsamt.³²

Inom flertalet jurisdiktioner är straffen för korrupta ageranden högre än för fiskebrott. Korruption som underlättar fiskebrott förekommer dessutom ofta på land inom en enskild jurisdiktion, vilket gör utredning, åtal och utdömande av påföljd enklare. Illegalt, oreglerat och icke-rapporterat fiske äger däremot ofta rum på internationellt vatten, där flera jurisdiktioner gäller.³³ Följaktligen behöver maktHAVarna arbeta över nationella gränser för att komma till bukt med illegalt fiske.³⁴

En större öppenhet är centralt för att adressera problematiken inom fiskeindustrin och hoten mot det marina livet. Enbart transparens är däremot inte tillräckligt för att fullt ut uppmärksamma korruption, framför allt inte i länder med svag styrning och ineffektiva sanktionssystem. Låg kapacitet för övervakning, kontroll och tillsyn gör att illegalt fiske kan frodas. På grund av fiskesektorns omfattande och internationella karaktär förespråkas ett motverkande av korruption genom att fokusera på följande

31 EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

32 Ibid.

33 UNODC, Rotten Fish A Guide on Addressing Corruption in the Fisheries Sector, 2019.

34 Valerie de Liedekerke, Ottilia Thoreson, Sian Owen, Hannah Griffiths Berggren, A Sea Under Pressure: Bottom Trawling Impacts in the Baltic, WWF: 2020.

områden: kontroll av import på de två största marknaderna, USA och EU, utveckling av branschstandarder, spårbarhet av fisk och skaldjur samt tekniska metoder på lokal nivå.³⁵ Sådana tekniska metoder ämnar minska korruptionsnivåerna och risker för utpressning samt öka informationsinsamling för att på så sätt förebygga illegal fiskeverksamhet. Ett initiativ är WWF i Perus app, TrazApp, som är ett elektroniskt system för spårbarhets- och fångstdokumentation. I Peru använder över 200 användare från 300 fiskefartyg appen för att registrera sina fångster.³⁶

Inom flertalet jurisdiktioner är straffen för korrupta ageranden högre än för fiskebrott. Korruption som underlättar fiskebrott förekommer dessutom ofta på land inom en enskild jurisdiktion, vilket gör utredning, åtal och utdömande av påföljd enklare.

Illegalt, oreglerat och icke-rapporterat fiske äger däremot ofta rum på internationellt vatten, där flera jurisdiktioner gäller.

Källa: UNODC, 2019

35 Ben Freitas, Corruption in the Fisheries Sector: Import Controls, Transparency, and WWF Practice, WWF: 2021.

36 Ibid.

V. Illegal skövling och handel med timmer

Illegal skövling och handel med timmer skapar allvarliga konsekvenser för den biologiska mångfalden, ekosystemen samt klimatet och leder ofta till avskogning, torka och översvämningar.³⁷ Hälften av världens regnskogar har avskogats under de senaste 100 åren. Avskogning sker bland annat för att odla, skapa bete eller tillverka pappersmassa. Även behovet av ämnen och metaller till den växande elektronikindustrin leder till omfattande avskogning.³⁸

”Korrupta ageranden förekommer i varje steg av värdekedjan...”

I länder där olaglig skövling av skog är mer förekommande upplevs nivån av korruption inom offentlig sektor vara högre än genomsnittet.³⁹ Korruption inom skogssektorn förefaller frodas när tjänstemän inom skogssektorn ges stor och omfattande befogenhet

37 EUROPOL Environmental crime in the age of climate change, Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

38 WWF, Hoten mot regnskogen, <https://www.wwf.se/skog/regnskog/hoten-mot-regnskogen/> (Hämtad: 2023-05-04).

39 Transparency International, Corruption-Free Climate Finance – Protecting forests and people, 2021.

med begränsad tillsyn.⁴⁰

Korrupta ageranden förekommer i varje steg av värdekedjan, exempelvis genom att tilldela avverkningslicenser till det företag som betalar mest, förfalska dokument och betala mutor till tulltjänstemän. Uppskattningar visar att illegalt virke på ett värde mellan 51 och 152 miljarder amerikanska dollar årligen går under myndigheternas radar världen över.⁴¹

För att motverka korruption inom skogssektorn måste den genomsyras av transparens. Resurser måste därför läggas på åtgärder såsom spårbarhetssystem, effektivare genomlysning och riskkartläggningar samt stöd för skogsövervakare och tillsynsmyndigheter.⁴²

Uppskattningsvis går virke till ett värde mellan 51 och 152 miljarder amerikanska dollar årligen under myndigheternas radar världen över.

Källa: U4 Anti-Corruption Resource Center, 2010

40 Merrin Layden, The status of information on corruption in the forestry sector, U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute (U4 Expert Answer 2010:227).

41 U4 Anti-Corruption Resource Centre, Investigating illegal forest activities and corruption, Corruption tapes, 2021, <https://www.cmi.no/news/2800-uncovering-corrupt-schemes-in-the-forest-sector-the-role-of-investigations> (Hämtad: 2023-05-31).

42 Ibid

AVSLUTANDE REFLEKTIONER

Korruption har, på samma sätt som miljöförstöring och klimatförändringar, ingen respekt för nationella gränser, vilket är varför korruption måste bekämpas på en global nivå. Genom att motverka korruption minskar vi möjligheten för kriminella nätverk att utnyttja systemet för att begå brott mot miljön. Följaktligen måste arbetet med att motverka korruption integreras i arbetet för en miljömässigt hållbar framtid för att miljöåtgärder ska få önskad effekt.

Väldigt ofta omnämns korruptionens urholkande effekter på demokratiska principer, men väldigt sällan nämns dess effekter på hållbar utveckling och omställningen som krävs för vår planets överlevnad. Den här rapporten omnämner några av de korruptionsrisker som direkt drabbar vår miljö och vårt klimat.

Ett proaktivt arbete med korruptionsanalyser kopplat till miljö och klimat är därför avgörande för att lyckas rädda djur och natur samt motverka klimatförändringarna som vi nu ser dagligdags.

KÄLLFÖRTECKNING

de Liedekerke, Valerie, Thoreson, Otilia, Owen, Sian och Griffiths Berggren, Hannah. *A Sea Under Pressure: Bottom Trawling Impacts in the Baltic*. WWF: 2020.

Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. *Revidering av EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter*. (COM (2022) 581 final).

Europeiska Revisionsrätten. *Fortsatt ökning av farligt avfall i EU*. Luxemburg: 2023.

EUROPOL. *Environmental crime in the age of climate change*. Publications Office of the European Union, Luxembourg: 2022.

Freitas, Ben. *Corruption in the Fisheries Sector: Import Controls, Transparency, and WWF Practice*. WWF: 2021.

Harnack, Andrew och Kleppinger, Eugene. *Online! A reference guide to using internet sources*. 3. uppl. New York: St. Martin's Press, 1999.

Interpol. *Strategic Analysis Report: Emerging criminal trends in the global plastic waste market since January 2018*. 2020.

Karlsson, Kristin. *Sveriges Natur, Avfall på avvägar*. Nr 2–22, 2022.

Layden, Merrin. *The status of information on corruption in the forestry sector*. U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute (U4 Expert Answer 2010:227).

Malmberg, Anders. *Beyond the cluster – local milieus and global connections*. I *Remaking the Global Economy*, Jamie Peck and Henry Wai-chung Yeung (red.), 145-162. London: Sage Publications, 2003.

Martini, Maira. *Environmental crime and corruption*. Anti-Corruption Resource Centre: U4 Expert Answer – nr. 326, 2021.

Naturvårdsverket. *Handel med hotade arter*. <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/arter-och-artskydd/handel/handel-med-hotade-arter/> (Hämtad 2023-11-06).

Polisen. *Miljöbrott - lagar och fakta*. <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/miljobrott/> (Hämtad 2023-11-06).

Sahoo, Malaya, Sethi, Narayan, och Padilla, Miguel Angel Esquivias. *The Dynamic Interlinkages between Green Energy, Information and Communication Technology and Corruption on Environmental Sustainability: Evidence from Developing Economies*. SSRN: 2021.

Sharma, Deepankar och Ashat, Shrey. *Corruption: Reasons & Remedy to Sustain Economic Development*. Jodhpur: National Law University, 2013.

Strålsäkerhetsmyndigheten. *Ozonskikt*. <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/omraden/sol-och-solarier/om-uv-stralning/ozonskikt/> (Hämtad 2023-11-06).

TRAFFIC. *The global ivory trade - our views on the key issues*. <https://www.traffic.org/what-we-do/perspectives/the-ivory-trade/> (Hämtad 2023-11-16).

Transparency International. *Corruption-Free Climate Finance – Protecting forests and people*. 2021.

UNODC. *Rotten Fish - A Guide on Addressing Corruption in the Fisheries Sector*. 2019.

UNODC. *World Wildlife Crime Report – Trafficking in protected species*. 2020.

U4 Anti-Corruption Resource Centre. *Investigating illegal forest activities and corruption, Corruption tapes*. 2021. <https://www.cmi.no/news/2800-uncovering-corrupt-schemes-in-the-forest-sector-the-role-of-investigations> (Hämtad: 2023-05-31).

WWF. *Hoten mot regnskogen*. <https://www.wwf.se/skog/regnskog/hoten-mot-regnskogen/> (Hämtad: 2023-05-04).

WWF. *Stoppa illegal handel*. <https://www.wwf.se/illegal-handel/#om-illegal-handel> (Hämtad: 2023-05-04).

WWF. *WWF och Fisket*. <https://www.wwf.se/hav-och-fiske/wwf-och-fiske/> (Hämtad: 2023-05-04).

Ympäristöministeriö. *Skydd av ozonskiktet*. Miljöministeriet: Helsingfors. <https://ym.fi/sv/skydd-av-ozonskiktet> (Hämtad: 2023-06-01).

FRÅGOR OCH BESTÄLLNING AV MATERIAL

För mer information om IMM:s skrifter och material,
besök www.institutetmotmutor.se.

Om du vill veta mer om IMM:s arbete eller är intresserad av
att bli stödjande medlem kan du vända dig till vårt kansli.

IMM:s kansli finns i Näringslivets Hus, Storgatan 19
Kontaktperson: Parul Sharma, Tf Generalsekreterare
Adress: Box 27287, 102 53 Stockholm
Tel: 010 - 256 99 80
E-post: info@institutetmotmutor.se
Webb: www.institutetmotmutor.se